

Osudy Němců na Volyni

Muzeum v Linstow

V prosinci loňského roku jsem s kolegou z Národního muzea Tomášem Kavkou navštívil Wolhynier Umsiedler Museum nebo-li Muzeum přesídlenců z Volyně, které je ve vesničce Linstow v Německu. Měli jsme tak možnost seznámit se s osudy německých obyvatel na Volyni.

Bývalá Volyňská gubernie byla mnohonárodnostním prostředím a v oblasti žila rovněž početná německá komunita. Ta do ní začínala ve větší míře přicházet po třetím dělení Polska na konci 18. století. V roce 1861 žilo v jihozápadních carských guberniích už přes 13 tisíc Němců. Rovněž dobré zkušenosti s úspěšnými německými kolonisty povzbudily carskou administrativu k lákání dalších imigrantů. Do oblasti začali v 60. letech 19. století přicházet v hojně míře i lidé z českých zemí a zvyšovala se i dynamika příchodu dalšího německého obyvatelstva. To však naráželo na odpor ruských nacionalistických a slavjanofilských kruhů. Z čísel ruského sčítání lidu

v lednu 1897 (viz Dějiny volyňských Čechů I) vyplývá, že nejpočetnější národností (dle mateřského jazyka) tehdy třímilionové Volyně byli Ukrajinci se 70 % obyvatel, následovali Židé (13 %), Poláci (6 %), Němci (5,7 %), Rusové (3,5 %) a Češi (0,92 %). Před vypuknutím 1. sv. války na Volyni žilo již okolo čtvrt milionu etnických Němců. Válka vedená i na Volyni znamenala zásadní zlom v jejich životech. V letech 1914–1915 byla na základě carských dekretů deportována většina Němců do vnitrozemí Ruska a dále na Sibiř, jiní se zapojili do válečných bojů. Po Říjnové revoluci v roce 1917 se mnoho Němců navzdory probíhajícímu ozbrojeným konfliktům vrátilo na Volyň, další zamířili do zámoří. Po rozdělení oblasti v roce 1921 žilo dle polského sčítání lidu v západní Volyni obdobně Čechů i Němců (okolo 25 tisíc), počet Němců se i přes určité potíže s polskou administrativou během zbytku dvacátých let zdvojnásobil. Zřejmě ještě více se jich pak nacházelo v sovětské části Volyně, kde se museli

POZVÁNKA

VALNÁ HROMADA SČVP

**KDY: 27. 4. 2024
v 10,15 hodin**

**KDE: Hotel OSTAŠ
Orebitská 601/8
Praha 3 - Žižkov**

**Delegáti
valné hromady
dostanou
pozdvánky.**

Z regionů ...

Výbor regionu Brno srdečně zve všechny své členy, krajany a přátele sdružení na jarní setkání ve středu 24. 4. 2024 od 12 hodin do Komunitního centra pro válečné veterány, Dobrovského 27c, Brno Královo pole.

Region Šumperk zve všechny své členy a jejich přátele na členskou schůzi regionu, která se bude konat dne 11. 5. 2023 od 14. hodin v restauraci Classic v Šumperku, Jeremenkova ul. Členové i jejich rodinní příslušníci jsou srdečně zváni.

OMLUVA REDAKCE

V minulém čísle Zpravodaje 1/2024 byla chybně uvedena autorka článku na straně č. 2. Autorkou je Nina Dyčenková. Omlouváme se za toto nedopatření.

Zájezd na Duklu z Nového Jičína

Ve dnech 5. - 8. 9. 2024 pořádá Mirek Nerad z regionu Olomouc zájezd na Duklu. Podle dostupných informací je o tento zájezd enormní zájem a nelze všem zájemcům vyhovět. Proto jsem se rozhodla uspořádat paralelní zájezd. Vyjeli bychom o den později, tedy **v pátek 6. 9. 2024.**

Předpokládaná trasa je:

Nový Jičín - Olomouc - Hranice - Valašské Meziříčí - Svidník.

Ubytování s polopenzí je zajištěno v hotelu Rubín ve Svidniku, kam přijedeme v pátek podvečer.

Sobota 7. 9. 2024 bude věnována návštěvě míst bojů o Dukelský průsmyk. Jedná se o známá místa jako jsou Machnowka, Wrocanka, Kóta 534, Údolí smrti a další.

Po nich nás provede zkušený průvodce. V neděli po snídani při cestě domů navštívíme Liptovský Mikuláš, kde také probíhaly krvavé boje. U památníku se pokloníme.

Cena je cca 3500 Kč.

Zájemci se mohou přihlásit na telefonu: 724 100 125 nebo na e-mailu: dohnalkova.d@seznam.cz.

vyrovnávat se stalinským režimem. Po vypuknutí 2. sv. války bylo v souladu s protokolem k německo-sovětské smlouvě z konce září 1939 zahájeno přesídlování příslušníků německé menšiny z Volyně převážně do nově anektovaných oblastí Německa, a to v rámci politiky upevňování německví. Volyňští Němci byli usídlováni zejména na statcích vyhnaných Poláků nejen ve Wartské župě (mezi obcemi Inowrocław, Wieluń a Łódź), ale i v Horním Slezsku. V menší míře směřovali i do Sudetské župy, a to zejména na Ústecko. Mnoho Němců z původní sovětské Volyně bylo deportováno východním směrem, např. do Kazachstánu. Původní volyňští Němci tak již nezažili německou okupaci Volyně, která se v roce 1941 stala administrativní součástí Říšského komisariátu Ukrajina. Koncem sv. války (i po jejím skončení) se museli mnozí Němci žijící v okupovaných oblastech znovu stěhovat, a to často za chaotických okolností. Směřovali primárně na Západ, aby unikli postupujícím sovětským vojskům.

Mnoho z nich se usídlilo v Meklenbursku. Ve vesnici Linstow v této oblasti se po roce 1945 usadilo 73 uprchlických rodin, více než polovina z nich pocházela z Volyně. Stejně jako jejich předci si stavěli domy tradičními způsoby ze dřeva a hlíny. Dům postavený v Linstowu v roce 1947 Emmou Altmannovou se podařilo koncem 80. let v dezolátním stavu zachránit a okolo něj začal vznikat skanzen, který dnes funguje jako muzeum. Muzeum volyňských přesídlenců (Wolhiner Umsiedler Museum) bylo otevřeno v srpnu 1993 a postupně se zásadně rozrůstalo. Na zahradě areálu se nachází tradiční pekárna, studna, pamětní kámen obětím útěku i jablon přivezená z Volyně. Zásadním místem zůstal opravený dům a hospodářská budova. V nich je alokována stálá expozice a na půdě i edukační prostory pro školy. Expozice je poměrně hezky řemeslně zpracovaná, jsou v ní k vidění různé historické exponáty či videa se vzpomínkami pamětníků. V roce 2005 došlo v areálu k otevření velké dvoupatrové vzdělávací a muzejní stodoly. Její součástí je i panelová výstava o historii volyňských Němců (se zvláštní patrností na jejich přesídlování) či modely poválečného lokálního osídlení. Stodola úspěšně slouží od svého vybudování pro konference, workshopy nebo spolkové akce. Cílem těchto akcí i tiskovin vydaných muzeem je mj. nadnárodní pohled na volyňskou historii. Největší komunitní akcí zde je tzv. Museumfest, v září se během tří dní uskutečnil již jeho 31. ročník. Muzeum se zapojilo i do pomoci uprchlíkům z Ukrajiny.

Oproti volyňským Čechům je problémem pro potomky volyňských Němců neexistence velkého centrálního sdružení, které je dáno historickou početností německých krajanů i komplikovanějším příběhem volyňských Němců. Muzeum není státní institucí, a proto dlouhodobě naráží i na problémy s financováním. Otevřeno je tak celoročně jen ve středy mezi 14–16 hodin a od května do září v tomtéž čase i o sobotách a nedělích. Neblahý vliv na návštěvnost má i poloha muzea. Nelze se do něj dostat veřejnou dopravou, pouze automobilem či např. na kole. Nachází se však v blízkosti dálnice na Rostock, od českých hranic (směrem na Drážďany) okolo čtyř hodin cesty autem. Muzeum navštěvují lidé z celého Německa, z evropských států ho hojněji navštěvují třeba lidé z Polska. Podle ředitele muzea Michaela Thoße jsme v prosinci navštívili toto muzeum možná jako vůbec první lidé z Česka, tedy já Ondřej Štěpánek, kurátor sbírek Národního muzea, a Tomáš Kavka, vedoucí Oddělení novodobých českých dějin. Jeho návštěvu můžeme zájemcům o historii volyňského regionu vřele doporučit.

Text: Ondřej Štěpánek, foto: dodal Michael Thoß

Obrazem z Linstow ...

Soutěž s cepy má přiblížit život volyňských Němců na Ukrajině.

Fotografie zachycuje ředitele Michaela Thoße s Tomášem Kavkou z Národního muzea.

Vnitřní expozice v původním domě Emmy Altmannové přibližuje historii a kulturu volyňských Němců.

Foto: Michael Thoß a Ondřej Štěpánek

Rodinné příběhy jsou můj největší poklad

Rozhovor Michaelem Thoßem z Muzea v Linstow

provozuje Heimatverein Linstow e.V. (místní historická společnost), kterou založili převážně volyňští Němci a jejich potomci. Podporuje jej rozsáhlá síť soukromých i veřejných dárců, bez kterých by muzeum nemohlo existovat.

Co bylo cílem a jaká byla první vize?

V počátcích bylo cílem dát historii volyňských Němců místo, kde by se po mnoha letech mlčení udržela kultura a tradice této skupiny. V dnešní době je čím dál méně lidí, kteří se narodili na Volyni a dokážou mluvit o tamějším životě. Zejména mladí lidé k nám přicházejí hledat odpovědi na své otázky týkající se rodinné historie po smrti svých rodičů a prarodičů. Po skončení studené války existovala velká naděje, že válka, útěk a vysídlení v Evropě patří do minulé éry. Od ruské invaze na Ukrajinu si ale denně připomínáme, že lidé opět masivně utíkají před násilím ve svých domovinách a hledají zde útočiště.

Příběh volyňských Němců nám připomíná, co to znamená ztratit vlast a jak těžké je dorazit do cizího prostředí. Považujeme se proto také za vzdělávací a dokumentační centrum pro dějiny migrace. Ukazujeme lidem, že na Volyni žilo společně mnoho národností s velmi odlišnými tradicemi a zvyky. Dvě světové války zničily mírové soužití lidí. I mnoho a mnoho desetiletí po útěku nebo přesídlení mají lidé v Německu, Polsku, České republice a na Ukrajině stále hluboké spojení s historickou oblastí Volyně. Rádi bychom se dozvěděli více o názorech ostatních národů na život na Volyni, a proto se těšíme na výměnu názorů s potomky volyňských Čechů.

Kolik máte návštěvníků a co je největší atrakcí?

Jsme malé muzeum bez stálého financování. Máme proto velmi omezenou otevírací dobu. Přesto jsme v loňském roce měli téměř 2000 návštěvníků, ať už přišli na expozici, nebo na akci. Lidé k nám přicházejí z nejrůznějších důvodů. V muzeu, bývalém statku, ukazujeme těžký nový začátek volyňských Němců po druhé světové válce. Mnohým lidem to přináší vzpomínky na dětství. Naše stálá expozice ukazuje nejdůležitější etapy jejich historie, která byla poznamenána dobrovolnou i nucenou migrací. Mnoho návštěvníků je překvapeno nejen tím, že se dozví o osudu této málo známé skupiny v nenápadné meklenburské vesnici, ale také se vydají na cestu světovými dějinami posledních 200 let.

Které akce jsou nejoblíbenější?

Kromě prohlídek muzeí pořádáme širokou škálu kulturních a vzdělávacích aktivit. Pro školáky jsme vypracovali projektový den na téma útěk a vyhánění se zajímavými vzdělávacími materiály. Pořádáme také čtení a koncerty na různá témata, při zvláštních příležitostech podáváme volyňské speciality jako pirohy a boršč. Naší nejvýznamnější akcí jsou však Muzejní slavnosti, které se letos uskuteční již po dvaatřicáté, a to od 30. srpna do 1. září 2024. Lidé se zvláštním vztahem k Volyni se scházejí za přednáškami, hudbou, tancem a dobrým jídlem. Loni přijeli naši hosté z Německa, Polska, Ukrajiny a Brazílie. Letos se těšíme na návštěvníky z České republiky. Nezapomněli jsme ani na uprchlíky z Ukrajiny. Po ruské invazi na Ukrajinu přišlo do Linstow a okolí 30 Ukrajinců z Mariupolu. Uspořádali jsme pro ně kurz němčiny a kulturní aktivity, abychom jim pomohli lépe poznat naši oblast.

Kolik lidí pracuje v muzeu? Máte dobrovolníky?

Ředitel muzea, tedy já, jsem jediným zaměstnancem na plný úvazek. Zbytek práce a akcí muzea provádějí téměř výhradně naši dobrovolníci. Poskytují prohlídky muzea, udržují areál a budovy a organizují naše akce.

Wolhynier Umsiedler Museum nebo-li Muzeum přesídlenců na Volyni v Linstow je jediné muzeum mimo Ukrajinu, které se věnuje výhradně osudům volyňských Němců. Velmi děkuji pracovníkům Národního muzea, kteří mi pomyslně otevřeli cestu do této instituce, s jejímž ředitelem Michaelem Thoßem jsem mohla udělat rozhovor.

Co předcházelo otevření muzea a kdo se na jeho vzniku podílel?

V NDR se o útěku a odsunu Němců po druhé světové válce z ideologických důvodů nemohlo veřejně diskutovat. Až po Mírové revoluci v roce 1989 se lidé v Linstow začali zajímat o osudy svých předků, z nichž většina pocházela z Volyně. To vedlo k myšlence přeměnit první statek postavený uprchlíky z Volyně ve 40. letech 20. století na muzeum. Dům byl ze dřeva a rákosí. Mezi nápadem a otevřením muzea v srpnu 1993 uplynuly tři roky. Jeho přeměnu na muzeum financovala vláda. Většinu exponátů darovali volyňští Němci a jejich potomci. Postupem času na místě vyrostly další stavby jako pekárna se zděnou pecí, zvedací studna a zemní sklep, aby si návštěvníci lépe všimli prostého života německých osadníků na Volyni. Muzeum

Co je podle vás největší "poklad" muzea?

Kvůli odsunu volyňských Němců během první světové války, přesídlení do Polska na začátku druhé světové války a útěku na konci druhé světové války dorazila většina lidí do Linstow s velmi malými zavazadly. Většina artefaktů z doby osídlení Volyně se bohužel ztratila. Zůstali často jen fotografie, úřední dokumenty, vzpomínky a pár osobních věcí, jako jsou svatební šaty nebo kufr. V muzeu proto vystavujeme především předměty každodenní potřeby z období osídlení 40. a 50. let 20. století, které nám darovali volyňští Němci a jejich potomci. Rodinné příběhy jsou můj největší poklad. Oživují minulost a připomínají nám, jak rychle mohou politická rozhodnutí narušit normální životy lidí. Pro budoucí generace můžeme jen žasnout nad tím, jak si lidé navzdory mnoha ranám osudu dokázali zachovat odvahu postavit se životu a začít znovu a znovu.

A co komunita volyňských Němců? Jaký je jejich život nyní?

Po druhé světové válce se volyňští Němci rozprchli na různá místa v Německu nebo emigrovali do zámoří. Linstow byl jediným místem v Německu, kde žila velká skupina opět farmářským životem. Mezi rodinami je stále velká soudržnost, ale nepodařilo se založit organizaci, která by konkrétně zastupovala zájmy volyňských Němců. Otevření muzea v roce 1993 bylo proto důležitým krokem k tomu, aby se lidé mohli setkávat a vyměňovat si nápady. Zvláště dojemné to bylo například tehdy, když měl 96letý muž to štěstí, že se na muzejním festivalu setkal s příbuzným, o kterém si osm desetiletí myslel, že je mrtvý.

Existuje další muzeum volyňských Němců, nebo jste jediní?

V Německu jsme jediní muzeum připomínající historii volyňských Němců. Na Ukrajině, ve vesnici Zavitne, severovýchodně od Lucku ve Volyňské oblasti, se nachází „muzejní místnost“ o německé osadě, kterou zřídili naši ukrajinští partneři. Darovali jsme některé předměty z Linstow do muzejní místnosti. V Německu, Kanadě a Brazílii, kam volyňští Němci emigrovali, je mnoho aktivních rodinných badatelů, kteří se zabývají cenným výzkumem, ale jiné muzeum tu bohužel není. Naším cílem je, aby se naše muzeum dostalo do mezinárodního povědomí a aby bylo místem setkávání lidí s volyňskými německými kořeny z celého světa.

Připravila: Edita Langpaulová, foto: zdroj internet

Otevírací doba:

Mimo sezónu - každá středa 14 až 16 hodin

Hlavní sezóna - každá středa, sobota a neděle 14 až 16 hodin

Kiether Straße 2, 18292 Linstow

Web: www.umsiedlermuseum-wolhynien.de

Národní archiv, Národní muzeum, Etnologický ústav AVČR
a Ministerstvo zahraničních věcí České republiky

Vás zvou na konferenci

pořádanou v rámci projektu NAKI III ([program na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje v oblasti národní a kulturní identity na léta 2023–2030](#)) DH23P03OV043
„Národní a kulturní identita českých komunit na Ukrajině v 19.–21. století
v movitém kulturním dědictví České republiky“

Integrace volyňských Čechů do československé/ české společnosti v letech 1945–2022

Termín konání: **26. června 2024**
Místo konání: **Ministerstvo zahraničních věcí ČR, TOSKÁNSKÝ PALÁČ, Hradčanské nám. 182, 118 00 Praha 1 – Hradčany**
Konference se koná pod záštitou ministra zahraničních věcí České republiky pana Jana Lipavského.

Registrace do 14. června 2024 na e-mailové adrese sarka.steinova@nacr.cz
Upozorňujeme na kapacitní omezení sálu.

PROGRAM

8:30	Registrace	13:15–13:30	Jiří FIDLER Volyňští Češi jako dobrovolníci československé branné moci v zahraničí
9:30–10:40	1. blok	13:30–13:45	Adam ZÍTEK Volyňští Češi v prvních letech vlády Komunistické strany Československa
9:30–9:50	Zahájení, uvítání přítomných, slovo zástupců pořadajících institucí	13:45–14:00	Libor SVOBODA Volyňští Češi pod dohledem bezpečnostního aparátu
9:50–10:05	Zlatica ZUDOVÁ-LEŠKOVÁ Československo – nádej reemigrantov a repatriantov – šanca volyňských Čechov	14:00–14:15	Luděk JIRKA Antikomunismus volyňských Čechů. Postoje volyňských Čechů ke Komunistické straně Československa ve vzpomínkách pamětníků
10:05–10:20	Pavel DYMĚŠ Návraty krajanů po roce 1993	14:15–14:30	Přestávka na kávu
10:20–10:30	Jiří KRÁTKÝ Role Ministerstva zahraničních věcí v procesu reemigrace do České republiky	14:30–15:15	4. blok
10:30–10:40	Redek MATULA Ruská agrese vůči Ukrajině a její důsledky – pohled české diplomacie	14:30–14:45	Veronika BERANSKÁ – Zdeněk UHEREK Migrace obyvatel českého původu z Ukrajiny ve výzkumech Etnologického ústavu AV ČR
10:40–11:00	Přestávka na kávu	14:45–15:00	Lenka KLOČKOVÁ – Roman ŠTÉR Úloha spolku Svaz Čechů z Volyně v integraci volyňských Čechů do československé společnosti
11:00–12:00	2. blok	15:00–15:15	Ondřej ŠTĚPÁNEK – Tomáš KAVKA Výstavní prezentace Čechů z Volyně jako integrační faktor
11:00–11:15	Dagmar MARTINKOVÁ Evakuace a návrat volyňských Čechů do vlasti v roce 2022	15:15–15:30	Přestávka na kávu
11:15–11:30	Lyudmila CHYZEVSKA Integrace volyňských Čechů do české společnosti po ruské invazi na Ukrajinu v únoru 2022	15:30–16:15	5. blok
11:30–11:45	Boris ILJUK Přesídlení krajanů ze zóny postižené černobylskou havárií a jejich integrace	15:30–15:45	Jitka KÚSOVÁ Vira – Láška – Naděje – sousoší v Břežně, okolnosti jeho vzniku
11:45–12:00	Diskuze	15:45–16:00	Tomáš LUKAVSKÝ Ozdravné a edukační pobyty pro děti českých krajanů z Ukrajiny
12:00–13:00	Oběd	16:00–16:15	Luboš MAREK Volyňští Češi na filmovém pásu po roce 1945
13:00–14:15	3. blok	16:15–16:30	Závěrečná diskuse a ukončení konference
13:00–13:15	Jan NĚMEČEK Zapojení volyňských Čechů do boje za osvobození Československa		

Čechoslováci a čeští krajané v Gulagu

Díl I.

Můj otec, rodák z Mirohoště a samopalník 1. čs. samostatné tankové brigády, o Volyni a válce – obdobně jako mnoho dalších Volyňáků – téměř nehovořil. Podmínkou reemigrace volyňáků, ať už vojáků nebo civilistů, byl totiž také závazek mlčenlivosti. Proto většina z nich o zmíněných záležitostech příliš nemluvila, aby neohrožovala sebe a své rodiny. Letos uplynulo padesát let, po které jsem se po otcově smrti často setkával s řadou volyňských rodáků (nejenom z okruhu příbuzných). Při rozpravách s nimi leckdy zaznívalo: „poslali ho: na Sibiř, do Gulagu, na těžké práce do Donbasu ...“ nebo útržkovitě: „NKVD, GRU ...“. V těchto sděleních a pojmech jsem se nějak „ztrácel“.

Poprvé jsem se s výrazem „gulag“ setkal v roce 1970 při četbě Solženicynovy knihy „Jeden den Ivana Děnisoviče“, která byla tehdy zakázaná. Léta jsem postupně shromažďoval nemálo pramenů a letos jsem se odhodlal zajít si pro další informace do Ústavu pro studium totalitních režimů (ÚSTR), abych si vše ujasnil, utřídil a mohl předávat dál.

K plnému pochopení problematiky vyjádřené v nadpisu tohoto článku jsem si potřeboval ověřit některé pojmy, zpracovat historický přehled tak, aby se dal přiřadit ke každé etapě života našich volyňských předků, a názorně popisovat prostředí, ve kterém žili (obdobně, jako jsem se o to snažil – i když z jiného úhlu pohledu – ve svém článku „Rozdělení Volyně v březnu 1921. Příčiny, průběh a význam“, zveřejněném ve Zpravodaji č. 3/2023), a usnadnit tak orientaci všem vážným zájemcům o „volyňské“ bádání. Na místě je třeba ještě poznamenat, že volyňští Češi se do sféry sovětského vlivu dostali nebo se stali sovětskými občany v letech 1917 až de facto do roku 1919 (resp. na východní Volyni až do roku 1939), a následně od vstupu Rudé armády na Volyň (od 18. 9. 1939 do 22. 6. 1941 a pak od jara 1944) a v těchto obdobích tudíž mohli podléhat nebo podléhali sovětským zákonům a represím. Také podléhali odvodům do třech armád v posloupnosti: polské, sovětské a československé, dostávali se

v bojových akcích do zajetí, a jako potencionální nepřátelé tehdejší RSFSR pak mohli být nebo byli internováni.

Historická kontinuita

Kořeny popisovaného „zla“ (z pohledu obyvatelstva a lidskosti) vznikaly už od Moskevského (velko)knížectví a následně carského Ruska. V roce 1565 byla Ivanem Hrozným (1533-1584) proti bojarské opozici založena první politická policie „opričnina“, pramáti KGB, o počtu 6 tisíc „opričníků“. Další mocnou organizaci („Preobraženskij prikaz“) tajně založil Petr I. (1672-1725). Car Mikuláš I. (1796-1855) zřídil tajnou policii („III. oddělení“). Mučírny, věznice, vyhnanství, nucené práce, atmosféra strachu, právní systém ve stylu „stát má vždycky pravdu“. Bolševický režim (od roku 1917) tyto metody precizoval do naprosté „dokonalosti“. Postupně se vyvinula šílená mašinerie, která při hledání vnitřních nepřátel pro falešné vykazování úspěšnosti složek a jednotlivců dokonce předepisovala a plnila tzv. směrná čísla (např. v každém regionu nasbírat 1-1.5% nepřátel státu). Nám je dobře známá z československých čistek v 50. letech a po roce 1969. Počet obětí rostl geometrickou řadou. Nikdo, ať už funkcionář nebo řadový občan si nebyl ničím jistý, jak výstižně vyjadřují citáty, které ze životní praxe také dobře známe: „Revoluce požívá své děti“ (funkcionáři, kteří splnili svoji roli, byli následně likvidováni) nebo „Když se kácí les, létají třísky“.

Bolševická éra začala od „Čeky“ až po současné Rusko

ČK, foneticky „Čeka“ (20. 12. 1917 až 1921), na popud Lenina založená Felixem Dzeržinskim, se postupně transformovala do NKVD jako GPU (1922) a OGPU (1923 až 9. 7. 1934) a soupeřila s vojenskou rozvědkou GRU (5. 11. 1918 dodnes). Byla nahrazena různými složkami NKVD (10. 7. 1934 až duben 1943), následně pak NKGB (duben 1943 až březen 1946), MGB (březen 1946 až říjen 1947), částečně KI (říjen 1947 až listopad 1951), rozšířeného MVD (listopad 1951 až březen 1954) a nakonec KGB (březen 1954 až 3. 11. 1991); po rozpadu SSSR pak FSK (6. 11. 1991 až 2. 4. 1995) a nakonec současnou FSB (od 3. 4. 1995 dodnes). Za zmínku stojí i zvláštní jednotky vojenské kontrarozvědky SMERŠ neboli „Smert' špionom“ (asi od dubna 1943 do května 1946, kdy byly začleněny MGB), které už od podzimu 1944 s postupem Rudé armády na osvobozeném území (Podkarpatská Rus, Slovensko, Ostrava, Brno) a nakonec od 11. 5. 1945 v Praze zatýkaly a do SSSR odvlékaly čsl. občany běloruského, ruského a ukrajinského původu (jako např. bývalého čsl. legionáře, gen. Sergeje Vojcechovského viz foto).

Jak se vyznat ve zkratkách

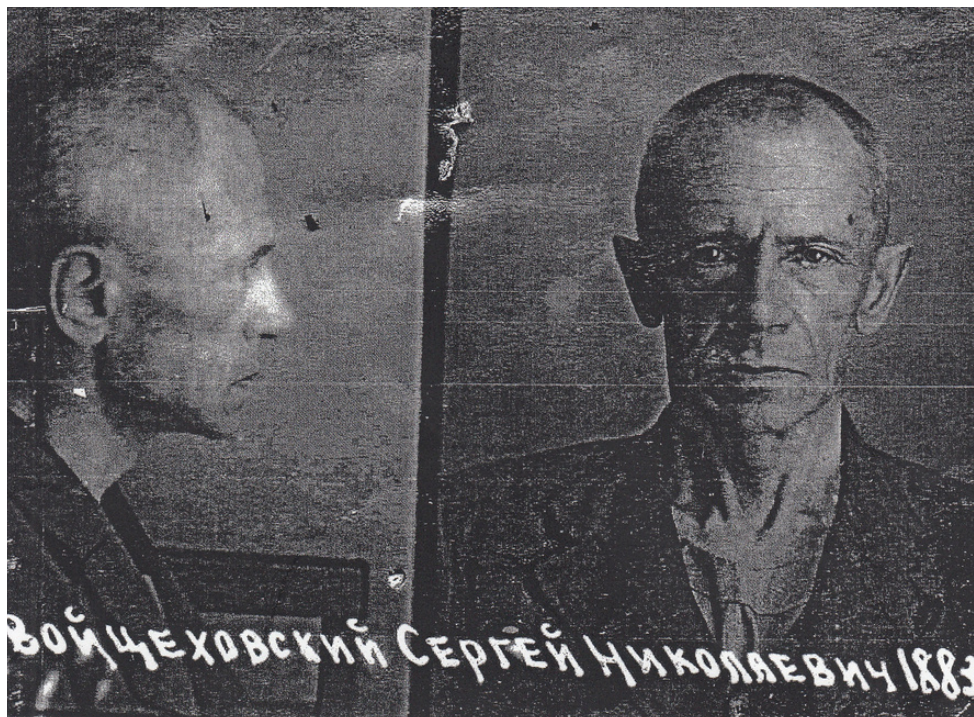
Uvedené organizace kromě GRU byly nebo jsou srovnatelné např. s americkými CIA (ústřední zpravodajskou službou) nebo FBI (oddělením kontrašpionáže), východoněmeckou STASI či naší StB. Funkce sovětského bezpečnostního a zpravodajského aparátu zůstaly, přes rozdíly jeho nomenklatur, poměrně stejné po celé období 1917-1991 (a následně pak v Putinovském Rusku až dodnes). S ohledem na tuto kontinuitu se důstojníci KGB často sami označovali za „čekisty“, tedy členy původní „Čeky“. Zkratka KGB se někdy používá k označení bezpečnostního a zpravodajského aparátu celé sovětské éry, správněji pak aparátu po roce 1954.

ČК (ЧК) / „ЧЕКА“ – Všeruská mimořádná komise pro boj s kontrarevolucí a sabotáží při Radě lidových komisařů RSFSR (Всероссийская чрезвычайная комиссия по борьбе с контрреволюцией и саботажем при Совете народных комиссаров РСФСР).

НКВД (НКВД) – Lidový komisariát vnitřních záležitostí (Narodnyj komissariat vnutrennich děl/Народный комиссариат внутренних дел).

S. Vojtechovský v pol. 30. let.
Zdroj: www.cechoslovacivgulagu.cz.

S. Vojtechovský v sov. vězení v létě 1945. Zdroj: www.cechoslovacivgulagu.cz.

KGB (КГБ) – Výbor státní bezpečnosti (Комитет государственной безопасности).
MGB (МГБ) – Ministerstvo státní bezpečnosti SSSR (Министерство государственной безопасности СССР [1946-1953]).

Sovětské (před a po)válečné trestní zákoníky a jejich paragrafy

Od roku 1917 do roku 1961 platily dle Svazových republik různé paragrafy trestních zákoníků. Dotýkaly se i československých občanů (emigrantů, uprchlíků, zavlčených a na sovětském území pobývajících) a také volyňských Čechů, které postihovaly především paragrafy smrti a utajených poprav ukrajinského trestního zákoníku. Ten mj. obsahoval: § 80: tresty ve výši 3-5 let za ilegální přechody hranic (podléhal revizím v letech 1927, 1934 a 1939), § 54: poprav nebo tresty ve výši 5 až 8 nebo až 10 let za většinu „přestupků“ (podléhal také revizím), § 33: za nedovolený pobyt všech osob (nejenom občanů tehdejšího Protektorátu Čechy a Morava) tresty ve výši 3 roky.

GULAG (ГУЛаг)

Jedná se o hlavní správu nápravně-pracovních táborů (Главное управление исправительно-трудовых лагерей). Počet táborů, jak uvádí Vladimír Bystrov, se odhaduje na 20 a více tisíc. Údaje a informace o těchto jednotlivých táborech, zřízovaných, opouštěných, rušených, obnovovaných nebo přenechávaných na čas nebo natrvalo jiným centrálním se však dochovaly velmi nerovnoměrně a spíše v místních než ústředních archivech. A ne vždy souhlasí tyto oficiální údaje s tím, na co vzpomínají bývalí vězni nebo jiní pamětníci, přičemž vzpomínky, často zaznamenané až se značným časovým odstupem od krutého zážitku, rovněž nejsou příliš koherentní. Proto je třeba smířit se s tím, že dobrat se přes předěl let historické pravdy je někdy stále obtížné a udělat si úplný přehled o konglomerátu táborů v každé centrále po celou dobu její existence je zřejmě již navždy vyloučeno. Počet ústředních táborů, které se podařilo identifikovat, je 476. Na Ukrajině bylo identifikováno 15 táborů (viz mapa rozmístění táborů níže).

Druhy táborů

Výstižně problematiku táborů rozebírá Vladimír Bystrov ve své publikaci "Průvodce říší zla" takto: rozdělení táborů bylo na koncentrační, nápravně-pracovní, zvláštní, výrobní, zajatecké, internační, prověřovací, filtrační; od dvacátých do šedesátých let dvacátého století byly v Sovětském svazu zřizovány

také zvláštní osady. Zmíněný průvodce obsahuje i tábory, které Sovětský svaz zřídil v letech 1939-1950 v jiných zemích. Vedle těchto 476 ústředně řízených táborových centrální jsou v průvodci identifikované jednotlivé součásti (celkem 2100) těchto komplexů, táborových oddělení, samostatných táborových oddělení, táborových středisek, samostatných táborových středisek, detašovaných a různých dalších táborů, pokud se o nich dochovala alespoň nějaká svědectví anebo dokonce měly své vlastní jméno, jim dané místními obyvateli nebo archivy či samotnými vězni. Průvodce dále obsahuje informace o více než dvou stovkách tábořích pro válečné zajatce a internované, které byly zřízeny v Sovětském svazu po druhé světové válce, a podle názoru Vladimíra Bystrova jsou nesprávně opomíjeny, když se o sovětských táborech hovoří. Tyto tábory byly totiž doslova pupeční šňůrou spojeny s ostatní táborovou strukturou. Především byly také řízeny Lidovým komisariátem vnitra SSSR a později Ministerstvem vnitra SSSR a pouze podléhaly jiné hlavní správě. Zajatci v rozporu s mezinárodními úmluvami, k nimž se však Sovětský svaz nepřipojil, byli rovněž masově využíváni jako pracovní síla v sovětském národním hospodářství,

Mapa rozmístění identifikovaných táborů. Zdroj: www.cechoslovacivgulagu.cz.

obdobně jako vezni v nápravně-pracovních táborech, podléhali sovětské jurisdikci a trestání podle sovětského trestního zákoníku. Proto byly tábory Hlavní správy pro záležitost válečných zajatců a internovaných nejednou umístovány v sousedství nebo dokonce v prostorách ostatních táborů a měly společná pracoviště. Ale zejména nelze přehlédnout, kdo tvořil masu označovanou jako internovaní: že to bylo civilní obyvatelstvo odvečené na práci do Sovětského svazu z území obsazených armádou během jejího postupu v průběhu války. Od Sovětským svazem anektovaného původně východního Polska a násilně připojených pobaltských zemí a Besarábie, až po starce a ženy z Německa a desítky tisíc mužů a žen z Maďarska, Rumunska a Slovenska. Ještě koncem čtyřicátých let byly do těchto táborů přiváženy transporty hlavně žen z Německa a Pobaltí. Postavení internovaných se lišilo od postavení vězňů nápravně-pracovních táborů pouze tím, že nebyli odsouzeni. A teprve, když počátkem padesátých let byla většina válečných zajatců propuštěna, byli všichni internovaní administrativním rozsudkem odsouzeni a spolu se zbytkem zajatců převedeni nejprve do táborů Správy pro záležitosti odsouzených válečných

zajatců a internovaných a odtud postupně do běžných nápravně-pracovních táborů nebo poslání do vyhnanství v hloubi země. Ruští historici a veřejnost věnují těmto táborům zatím jen okrajovou pozornost. Bolestné rozkrývání rozsahu a hloubky perzekuce vlastního obyvatelstva bohužel zastiňuje represe spáchané Sovětským svazem také na občanech jiných zemí. Navíc adorace úspěchu Sovětského svazu ve druhé světové válce zřejmě brání příliš otevírat téma zločinného chování vítěze. Ale především je přezíravost k osudům příslušníků jiných národů v sovětských táborech způsobená přetrvávajícím velmocenským šovinismem Ruska. Ten totiž stále neumožňuje této zemi pochopit, jaké tragédie způsobila Evropě a světu dvacátého století. To byl také důvod, proč je v našem průvodci dále zařazeno několik desítek táborů, v nichž Lidový komisiariát vnitra SSSR po násilném rozdělení Polska mezi Německo a Sovětský svaz v září 1939 internoval příslušníky polské armády a funkcionáře státní správy a různých úřadů, zadržené na dosavadních polských východních územích, a nejpozději v první polovině roku 1941 je deportoval do nápravně-pracovních táborů v hloubi Sovětské svazu. Některé polské jednotky sice kladly Rudé armádě odpor často označovaný jako polsko-sovětská válka, ale žádná ze stran nevyhlásila válečný stav a sovětská okupace východních území Polska byla tehdy jednostranným aktem agrese Sovětského svazu proti Polsku.

Gulag po druhé světové válce

Tragédie polských důstojníků a dalších Poláků popravených v březnu a dubnu 1940 v Katyňském lese u Smolenska a tragické osudy desítky tisíc obyvatel Polska vězněných v sovětských nápravně-pracovních táborech až do šedesátých let pochopitelně rovněž bohužel nejsou příliš frekventovaným tématem v pracích současných ruských historiků zabývajících se světem sovětských táborů. Česká veřejnost by však bezprecedentní zločin Sovětského svazu spáchaný na Polsku a jeho obyvatelích podle mého názoru měla znát. V průvodci je věnována pozornost také dalším u nás málo známým sovětským táborům. Například zvláštním táborům a prověřovacím a filtračním táborům, v nichž v závěru druhé světové války byli jako nespolehliví soustředováni bývalí příslušníci Rudé armády, vracející se z německého zajetí, a sovětských občané, kteří byli v prvních letech druhé světové války v době okupace západních území Sovětského svazu německou armádou odvečeni na práci do Německa. Především však víme víc o táborech zřízených Sovětským svazem ve druhé polovině čtyřicátých let v Německu a dalších zemích střední a východní Evropy, nevyjímaje ani Československo.

Okrajově jsou v průvodci připomenuty také některé zvláštní osady, do nichž byly v různých permanentních kampaních umísťovány miliony sovětských občanů násilně přemisťovaných ze svých původních domovů do vzdálených, zpravidla dosud neosídlených míst. Desetitisíce osad byly integrální součástí jednotlivých táborových centrál a život jejich obyvatel se zpravidla příliš nelišil od režimu v táborech. Není však již v silách žádného historika shromáždit údaje o všech osadách pro přesídlence a vysídlence nejrůznějšího druhu během dvacátých až padesátých let. V průvodci jsou proto zmíněny jen osady bohužel proslulé svým tragickým osudem. Až na nepatrné výjimky nejsou v průvodci uvedeny také koncentrační tábory a kolonie z prvních let po převzetí moci v Rusku bolševiky a ani věznice a kolonie nebo tábory zřizované regionálními orgány bezpečnosti v jednotlivých republikách nebo oblastech Sovětského svazu. Ústřední evidence neexistovala a teprve dnes se alespoň některé oblasti země snaží rekonstruovat vývoj a hustotu sítě táborů a věznic často označovaných různými novotvary z postrevolučního slovníku. Obecně to však byla vesměs obvyklá vězeňská nebo koncentrační zařízení ještě bez nucené práce vězňů, a proto jsme jim věnovali pouze minimální pozornost. Bylo by bláhové chtít zaznamenat v jednom díle celý obraz říše zla vybudované v Sovětském svazu ve dvacátém století a patrně to ani nebude nikdy možné. I to málo, co je soustředěno v průvodci, podle mého názoru vydává však dostatečně přesvědčivé svědectví o brutálním světě vytvořeném komunistickými snilkami v obrovské zemi na východě.

Možnosti identifikace míst (druhu) internace volyňských Čechů

Vzhledem k výše uvedené složité problematice nelze vždy k vyprávění volyňských rodáků nebo jejich potomků přiřadit, ve kterém druhu tábora a kde byli oni, nebo jejich příbuzní a známí internováni.

Poděkování. Děkuji za ochotu a vstřícnost Mgr. Janu Dvořákovi PhD. z Ústavu pro výzkum totalitních režimů (ÚSTR), který pomohl uvedenou problematiku podat v širších souvislostech. Naším společným cílem je napravit zkreslené informace a mýty, které se ve veřejném prostoru v nemalé míře šíří.

Druhý díl článku v červnovém čísle Zpravodaje přinese informace o ÚSTRU a jeho projektu "Čechoslováci v Gulagu", o tom, jak probíhaly persekuce volyňských Čechů, o problematice identifikace volyňských Čechů z množství perzekovaných osob, o konkrétních případech (typech) internovaných Čechoslováků a českých krajanů. Pokračování článku bude v červnovém čísle Zpravodaje SČVP.

Text: Ing. Miloslav Košťál

Prameny: www.cechoslovacivgulagu.cz (v pasážích ohledně táborů byly převážně použity citace z těchto webových stránek), Wikipedie, Christopher Andrew, Oleg Gordijevskij: „KGB. Důvěrná zpráva“, EAST ART AGENCY PUBLISHERS 1994,

Christopher Andrew, Vasilij Mitrochin: „KGB. Mitrochinův archiv“, ACADEMIA Praha 2001.

Výzva pro volyňské pamětníky a badatele

ÚSTR nabídl, že se pokusí přednostně dohledat vězeňské vyšetřovací spisy našich volyňských předků, kteří byli sovětskými orgány internováni – stačí uvést co nejvíce údajů, které jsou nám známé (jméno, příjmení, datum, místo narození, případně pobytu). ÚSTR dále projevil zájem o příběhy internovaných volyňských Čechů, které by mohly být zveřejněné na jejich webových stránkách, případně uloženy s patřičnými ošetřeními osobních údajů do archivu.

V případě zájmu pošlete data nebo příběhy na e-mail autora článku: miloslav.kostal@seznam.cz, případně volejte na mobil 602 214 432.

Vyšla nová publikace o perzekuci krajanů

V březnu tohoto roku byla představena unikátní kniha, která zveřejňuje dosud nepublikované archivní dokumenty o zločinech páchaných na českých krajanech na Ukrajině. Publikaci "Velký teror na Ukrajině 1937–1938: persekuce české menšiny" byla vydána ve spolupráci Ústavu pro studium totalitních režimů, Resortním státním archivem Bezpečnostní služby Ukrajiny a Nakladatelství Academia. ÚSTR tvrdí: "Více než tisíce stránková publikace obsahuje reprezentativní vzorek 100 podrobně okomentovaných dokumentů z provenienc NKVD a dalších bezpečnostních složek publikovaných dvojjazyčně, v ruském originále a českém překladu, které ukazují podobu sovětského státního teroru uplatňovaného proti Čechům na Ukrajině. Dílo může být zároveň vnímáno jako manuál ke čtení, porozumění i překladu dokumentů sovětských bezpečnostních složek. Tvůrci sborníku Jan Dvořák, Anna Chlebina, Andrij Kohut, Anna Morhun a další spolupracovníci ve výběru z širokého spektra dohledaných dokumentů vycházely ze snahy podat co nejvěrnější výpověď o podobě represí české národnostní menšiny v dané oblasti i období a co nejrozmanitější skladby dokumentů sovětské represivní moci – např. hlášení o rozkrývání údajných „českých špionážních agentur“, statistická hlášení o průběhu masových akcí a zejména dokumenty z vyšetřování jednotlivých osob – zprávy o zatčení, protokoly výslechů a zprávy o popravě."

Ve více jak 1000stránkové knize čtenář najde i materiály o největší hromadné exekuci osob českého původu na území SSSR, ke které došlo na svátek sv. Václava 28. září 1938 v Žitomíru, a kdy bylo popraveno 80 osob (z toho 78 Čechů). Kniha je dvojjazyčná, v češtině a ruštině. Kniha je výsledkem několikaleté intenzivní česko-ukrajinské spolupráce ÚSTR a HDA SBU. Kniha je koupi v knihkupectvích nebo přes e-shopy.

Nová kniha vydaná v polských Hlubčicích

Okres Hlubčický vydal v letošním roce již 3. díl Alba hlubčických rodin přesídlených po válce z Ukrajiny (Album glubczyckich rodzin kresowych). Autorem je opět pan Arkadiusz Szymczyzna.

Jedná se o životní příběhy a osudy Poláků žijících již za cara až do konce 2. sv. války na Ukrajině. Jsou obdobou volyňských Čechů. Proto také do těchto alb zařazují příběhy i českých Volyňáků z oblasti Krnovska, s nimiž mají dlouhodobě přátelské kontakty. 3. díl je zaměřen převážně na život těchto přesídlenců, a to jak polských, tak českých po roce 1947 v nové vlasti.

Volyňští Češi jsou zde zastoupeni třemi články. Jeden od paní Dr. Dagmar Martinkové, bývalé předsedkyně Celostátního výboru Sdružení, kde popisuje současné aktivity, včetně prázdninového tábora pro děti. Další je od Dagmar Dohnákové, předsedkyně Sdružení v Moravskoslezském kraji, nazvaný „Cesta ke kořenům“. Jsou zde i fotografie z pravidelných setkávání v Suchdole společně s polskými přáteli. Příjezd Čechů z Volyně do staré vlasti a jejich aktivity v obcích na Krnovsku v 50. letech popisuje Ludmila Čajanová. Vše je doplněno autentickými fotografiemi.

Publikace se vyznačuje vysokou úrovní, kniha je ve formátu A4 na křídovém papíře a má 672 stran. Svědčí o dlouhodobé a upřímné spolupráci mezi volyňskými rodáky a potomky z Krnovska a Hlubčicka. Text: Ludmila Čajanová

Před osmdesáti lety ...

Je to již 80 let, co volyňští Češi po tisících vstupovali do 1. československé brigády, ze které se následně formoval 1. československý armádní sbor. Na počátku roku 1944 byla osvobozena západní Ukrajina a velení čs. brigády se přesunulo do města Rovno, nebo-li Rivne. Z volyňských vesnic začaly proudit jednotlivci i skupiny dobrovolníků a dobrovolnic hlásících se do čs. armády.

Válka pokračovala a bylo zapotřebí posílit vyčerpaný stav brigády. Čs. velení i naše exilová vláda v Londýně byli překvapeni nad přívalem dobrovolníků ještě než byla vyhlášena mobilizace. Po shromáždění dobrovolníků a po základním výcviku se na konci března připravoval přesun nováčků na další místo výcviku.

Avšak dne 26. března 1944 došlo k bombardování Rovna! To také zasáhlo jak kasárna, kde se nacházeli naši vojáci, tak přesunující se vojenské jednotky k vlakovému nádraží.

Dnes, poblíž bývalého štábu československé brigády, u křižovatky ulic Soborna a Dubenská, stojí pomník kde jsou vzpomenuata jména těch, kteří na samém počátku vstupu do armády zemřeli.

Je zde uvedeno 17 jmen. Většina z nich byli volyňští Češi. Uvádím seznam všech jmen: Václav Jonáš, Jan Klaban, Vladimír Koubek, Vladimír Mejval, Josef Ondra, Štefan Ondračko, Josef Šatava, Horymír Šebel, Jan Toušek, Andrs Josef, Dus Václav, Honek Jan, Kubišta Jaroslav, Markeš Michal, Pajer Josef, Pelant Jaroslav a Polák Antonín. Vzpomeňme na ty, jejichž bojová cesta domů skončila již na počátku.

Vzpomeňme však i na ty, kteří se zasloužili o to, aby vzpomínka na zemřelé zůstala v naší paměti dodnes a to prostřednictvím kamenných svědků – pomníku v Rivne. Na ty, kteří díky své neúnavné energii a houževnatosti iniciovali a stavěli pomníky za podpory Ministerstva obrany ČR a Československé obce legionářské.

Iniciátorem myšlenky vystavění pomníku v Rivne byl podle vzpomínek Jiřího Hofmana Rostislav Kubišta a stalo se tak v roce 2005. Tito dva muži společně ještě s Vladimírem Paličkou dali nápad dohromady a předložili jej jak Ministerstvu obrany ČR, tak zejména Československé obci legionářské, které byli členy a kde zastávali celostátní funkce. Také bylo nutné zajistit souhlas na ukrajinské straně – zde byl osloven primátor města Rivne a další osoby. Důležitou otázkou bylo i financování pomníku. MO ČR mělo v dané chvíli již vyčerpaný „balík“ na pomníky a Sdružení Čechů z Volyně v tento čas pořádalo sbírku na bustu E. Beneše v Žatci. Navíc mělo krátce po sbírce na pomník malínské tragédii. Financování pomníku tedy převzala na svá bedra Československá obec legionářská.

Obec legionářská pak pověřila Jiřího Hofmana a Vladimíra Paličku jednáním o vybudování pomníku. To znamenalo mnohé cesty na Ukrajinu, jednání s ukrajinskými úřady, rivenskou městskou radou a další formality. Na organizaci samotných oslav odhalení pomníku se také podílela Irena Malínská – to všechno byli volyňští Češi, aktivní členové Sdružení, členové obce legionářské a zejména bývalí příslušníci 1. čsl. armádního sboru.

Pomník zhotovila ukrajinská firma Siemens Gabro a autor návrhu podoby pomníku byl ukrajinský architekt Leonida Zakrelskyj. Památný den odhalení a návštěvy Ukrajiny byl vybrán na 9. května 2007 – a také k 60. výročí návratu volyňských Čechů do staré vlasti. Celkově se pouti účastnilo kolem 250 osob a za Českou republiku se účastnil nejvyšší představitel delegace předseda Senátu Parlamentu ČR Přemysl Sobotka. Proto stavíme pomníky – aby byly svědky těchto událostí hodných našich vzpomínek.

Text: Dagmar Martinková

Připravovaná výstava “Krajané od Černobyľu”

Zástupci Rady černobyľských a novodobých reemigrantů SČVP přišli zkraje tohoto roku s nápadem vytvořit trvalou expozici v Milovicích, která by komplexně představila jejich příběh. Na základě jednání s ředitelem tamního KD bylo od tohoto původního nápadu upuštěno a místo toho začala vznikat putovní výstava. Je vytvářena ve spolupráci zástupců sdružení (B. Iljuk, A. Mazníková, V. Turek) s kurátorem Národního muzea O. Štěpánkem, který má na starosti příslušné fondy související s českými komunitami v oblastech dnešní Ukrajiny.

Návrh roll-upové části výstavy se momentálně dokončuje. Panely budou vyprávět historii etnicky českých občanů Zubovščiny či Malinovky od jejich přestěhování do Kyjevské gubernie až po současnost. Dle dosavadních plánů by se mělo jednat o třináct roll-upů s průvodními texty, fotografiemi či skeny dokumentů. Pro zvýšení návštěvnické atraktivity je uvažováno ještě doplnění výstavy o několik menších prosklených vitrín či obrazovku. Výstava by se v takovém případě mohla doplnit vhodným audiovizuálním obsahem i zajímavými autentickými exponáty zapůjčenými od přistěhovalců z černobyľského regionu.

Financování výstavy je plánováno z rozpočtu několika obcí, do kterých přicházelo na počátku 90. let 20. století větší množství „černobyľských krajanů“. Mezi nejhojněji zastoupené obce patřily Milovice se 36 rodinami. V tomto městečku bude výstava prezentována vůbec poprvé, než se po několika měsících vydá na svou další pouť do jiných regionů. Původní zamýšlené otevření výstavy v Milovicích v den výročí černobyľské havárie (26. 4.) by bylo technicky velmi náročné stihnout, výstava by však mohla mít vernisáž například již v květnu (další informace přinese následující číslo Zpravodaje).

Text: Ondřej Štěpánek

Volyňští Češi a prezident T. G. Masaryk

Dne 8. března uplynulo 174 let od narození prvního československého prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka. Mnozí volyňští Češi bojovali v československých legiích, které se přispěly k rozpadu Rakouska-Uherska. A nutno dodat, že krajané na Volyni ctíli první republiku a žili v duchu jejích hodnot. Jejich vlastenectví se zachovalo do poválečných let. Například v roce 1947 se zúčastnili odhalení busty T. G. Masarykovi ve Slezských Rudolticích. Pomník byl pořízen z výtěžku zábav a jiných společenských akcí, pořádaných všemi politickými stranami, místními spolky a korporacemi. Bustu tehdy zhotovil sochař Antonín Ivanský a stojí zde dodnes. V základech pomníku se ukrývá pamětní list z roku 1947. Pomník se nachází nalevo od zámečku na zámeckém parkovišti. Na fotografii výše jsou zástupci těchto reemigrantů před rudoltickým zámkem, kde byla busta postavena.

Tradice ctění odkazu TGM je v naší komunitě dodnes. Příkladem budiž účast našich členů na oficiálních akcích k výročí jeho narození. Nezanedbatelná je i iniciativa naší členky, dnes již zesnulé Boženy Krejčové rozené Vokráčové ze Žatce. Byla jednou z organizátorek sbírky na realizaci jezdecké sochy prezidenta Masaryka, která stojí v Lánech u muzea. Tato socha byla odhalena 6. 3. 2010 a autorem je sochař Petr Novák.

Připravila E. Langpaulová ve spolupráci s L. Čajanovou a M. Košťálem

MUZEUM PODBOŘANY

80. VÝROČÍ KARPATSKO DUKELSKÉ OPERACE

PŘEDNÁŠÍ: Bc. Roman Štěr

Dne 9. května od 17 hodin

Muzeum Podbořany, Dukelská 1

Další příběh z Novokrajeva

Vzpomínka Bedřicha Kováře

V minulém čísle jsme zveřejnili v článku “Rodina Vegrichtova a Novokrajev” dosud nezveřejněné vzpomínky a mimo jiné zde byla zmínka o panu Vojtěchu Kovářovi. Ozvala se paní Žofie Kvasničková, že se jedná o jejího otce a že má další napsané vzpomínky, které popisují nejen život v Novokrajevu, ale i statečné činy rodiny Kovářů. S velkou radostí zveřejňujeme část textu od jejího bratra Bedřicha Kováře.

V roce 1942 jsem se stal již šestým dítětem mých rodičů Marie Kovářové a Vojtěcha Kováře. Protože byla naše chaloupka velmi blízko u cesty, neměli jsme nouzi o návštěvníky. Běžně se u nás zastavovali lidé, kteří cestovali pěšky nebo povozem, aby dostali vodu, případně kousek chleba. Ve válečných letech však již šlo do tuhého. Zastavovali se návštěvníci velmi nežádoucí, a to vojáci Wehrmachtu, Rudé armády a UPA neboli banderovci. Ti posledně jmenovaní přicházeli v noci, Němci a Rusové ve dne. Žádaná byla kořalka „samohonka“ a potraviny. Proto se muselo pokud možno všechno schovávat, abychom sami přežili. Vzhledem k nebezpečí, které z těchto návštěv vyplývalo, se rozhodl můj otec Vojtěch vybudovat kryt, do kterého by se v případě nebezpečí rychle schovaly alespoň děti. Byly i doby, kdy museli táta nebo bratr Fridolín držet doslova hlídku na střeše chalupy. Je pro mne problém datovat budování krytu. Nikdo cizí o tom nevěděl. Krytem byla vlastně jáma o rozměrech zhruba 2x3 metry a vyhloubená byla pod prasečím chlívem. Já se na dobu, kdy jsme zde byli ukryti, nepamatuji. Vzpomínám si ale na matčino vyprávění, že jsme měli po delší době strávené v jámě tělo pokryté boláky. Byly to pro naše rodiče velmi těžké chvíle. Velmi dobře si pamatuji na tátovo vyprávění o dvou případech, které jsem poslouchal se zatajeným dechem. Otec Vojtěch se rozhodl v tomto úkrytu poskytnout bezpečí člověku, kterým byl, ač je to neuvěřitelné, inženýr kapitán NKVD Alexander Kašubo (jedná se o jeho pravé jméno), a tím mu zachránil zřejmě život. Neukryl ho proto, že byl členem této smutně proslulé organizace, ale proto, že při rozhovoru s ním zjistil, že je to slušný člověk. Od tohoto člověka získal i jeho adresu. Alexandr Kašubo

byl z Moskvy. V pozdější době, kterou rovněž nejsem schopen datovat, ukryl Vojtěch dalšího člověka. (Jedná se pravděpodobně o Ukrajince Ivana s krycím jménem Horoch, který byl zmiňován v článku ve Zpravodaji 1/2024. Pozn. redakce). V tomto případě se jednalo o kurýra, který patřil k intelektuálnímu jádru ukrajinského národně osvobozenického boje. Rozhodl se tak opět proto, že se mu ten člověk líbil. (Jiný pramen však uvádí, že o pomoc “žádal s puškou v ruce”. Poznámka redakce). V té době však již byla situace jiná. O krytu již věděli někteří cizí lidé, například někteří Ukrajinci, i Poláci a Rusové. Rusové šli najisto a Ukrajinec neměl šanci. Stačil však zlikvidovat důležitou listinu a zpět mezi útočníky vyhodit asi dva vajíčkové granáty. Pak se zastřelil. Pro Vojtěcha tato událost znamenala rozsudek smrti. V té době se soudilo velice rychle. V posledních chvílích napadlo Vojtěcha odvolat se na zmíněného důstojníka Kašuba. A pak měl Vojtěch dvakrát velké štěstí. Jednak to příslušný velitel připustil, což v té době bylo skutečně výjimečné, jednak to A. Kašubo dosvědčil, a tím zase zachránil život Vojtěchovi. Takže to skončilo pouze se ztloučením Vojtěcha, případně těch, kteří byli po ruce. Po válce si dokonce s A. Kašubem vyměnili dopisy. Úkrytu jsme říkali „schron”. Tuto událost je pro mne rovněž obtížné datovat, bylo to asi již v době, kdy fronta postoupila výrazně na západ anebo dokonce již po válce.

V předchozích řádcích byla zmínka o nežádoucích návštěvách. Na jednu z nich si vzpomínám velice dobře, protože jsem byl jejím aktérem. Stalo se to dne, kdy rodiče byli pryč, bylo to asi někdy na jaře, sníh už nebyl, ale topilo se ještě v kamnech. V té době u nás pobývala starší žena, které jsme říkali babka Maška, a také tam bylo děvčátko, zřejmě sirotek, jmenovala se Tamara. Na dvoře se objevil auto „broněvik”, vypadalo asi tak jako ten, z kterého mluvil Lenin v revolučních dobách na četných vyobrazeních, kterými nás bolševičtí bonzové zaplavovali. Z vozidla vystoupilo několik rudoarmějců, v tomto případě ovšem bez Lenina. Okamžitě jsme poznali, že jsou notně opilí, přesněji řečeno ožralí. Důrazně se dožadovali přísunu „horilky” (kořalky) a jídla, nejlépe masa. Servis zřejmě neproběhl k jejich plné spokojenosti a tak ti, kteří byli nejbližší, dostali ránu pažbou pušky či Ivana. Byl tam zkrátka pěkný zmatek a pak si pamatuji, že jsem z toho klubka vyrazil a utíkal do chalupy schovat se pod postel až do zadního pokoje. Některý statečný rudoarmějec po mně stačil vypálit několik dávek z Ivana. Při svém spěchu a zděšení jsem zavadil pravým kolenem o žhavý „bubínek” a dodnes tam je hezké kolečko velikosti dvacetikoruny. Ke cti statečných „bojců” je nutno přiznat, že mne nepronásledovali. Anebo dostali žádanou kořalku. A tento příběh měl asi po 60 letech svou pointu. Parného letního dne jsem seděl na schodech se svou starší sestřičkou a pozoroval jsem své milé vnučky, které dováděly v bazénku. Voda byla studená, a tak Zuzanka přiběhla s úmyslem se u dědečka ohřát. Na mém nahém kolenu si všimla onoho kolečka a zvědavě se ptala, od čeho to kolečko je. Vzal jsem ji do náruče, abych ji ohřál a vyprávěl jsem jí starý příběh z dětství, jak jsem přišel k tomuto znamení. Dodal jsem, že po mně stříleli jen tak z legrace, protože jsem si to skutečně celá ta léta myslel. Sestra se na mně zvláštěně podívala a pak tiše a pomalu řekla: „To nebylo z legrace”.

Dodatek: Jiný příběh ze stejné rodiny je ten o zachráněném židovském děvčátku. Ani tehdy nebyl Vojtěch Kovář schopen vyhnat opuštěnou holčičku, říkejme jí Anna, která pravděpodobně přišla o oba rodiče. Tehdy desetiletá holčička nejdříve žila normálně v rodině Kovářů, ale protože začala být nápadná pro okolí, Vojtěch jí vybudoval úkryt. Jednalo se o dřevěnou bednu ve stodole pod slámou a otrubami. Byla tam od žní po mrazy, bez možnosti narovnat se, projít a podobně. Svůj čas trávil čtením... Anna byla zachráněna a s celou rodinou Kovářů přijela do Československa. Dodnes zde žije a je už možná jediným žijícím “důkazem” velké statečnosti celé rodiny Kovářů. Manželům byl zasluženě udělen v roce 2000 titul Spravedlivý mezi národy.

První organizovaný návrat českých protestantů z polského Zelova, pruského Slezska, a Volyně.

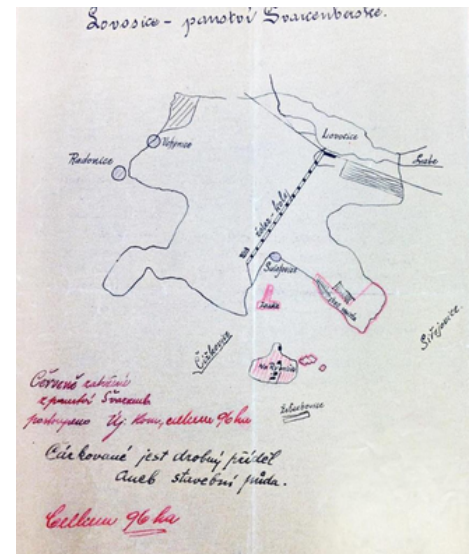

Restaurace U Přívazu v Lovosicích, místo uvítání exulantů dne 11. 5. 1924, Zdroj: Historická fotografie.

V rodinách volyňských Čechů existuje slušná povědomost o organizovaném návratu krajanů z Volyně v r. 1947. Jednalo se o náročný podnik, realizovaný podle mezivládní dohody tehdejšího Československa s tehdejším Sovětským svazem. Na jejím základě se vrátilo do staré vlasti po druhé světové válce zhruba 33 000 osob z českých rodin, které od 2. pol. 19. stol. kolonizovaly Volyň. Mnohem méně se mluví o skromněji organizovaném návratu více než šesti set českých protestantů z Polska, potomků pobělohorských exulantů, vyhnaných kdysi z vlasti z náboženských důvodů, jenž byl realizován o dvě desetiletí dříve. Sto let starému příběhu reemigrace, zahrnujícímu též rodiny krajanů z Volyně, se budeme věnovat detailněji. O návrat svých náboženských souvěrců usilovala a následně jej organizačně zajišťovala Kostnická jednota (dále jen KJ), spolek evangelických křesťanů založený r. 1903, hlásící se k odkazu české reformace, M. Jana Husa a J. A. Komenského. Reemigraci propagoval nejen předseda KJ, MUDr. Adolf Lukl (1874 – 1974), ale především Bohumil Radechovský (1880 – 1955), vedoucí komise pro repatriaci krajanů, někdejší farář evangelického sboru v polském městě Zelov (dnes Zelów v Lodžském vojvodství). Zelov založili v r. 1803 na zakoupených pozemcích hospodářství Józefa Świdzińskiego v místě původně zvaném Zeliów, potomci českých pobělohorských exulantů z exulantských obcí Tábor, Čermín, Husinec a dalších.

Jako osoby vhodné pro repatriaci měli být vybíráni Češi evangelického vyznání (českobratrského či baptistického), dobří zemědělci nebo dělníci. K repatriaci z polského Zelova a českých vesnic v pruském Slezsku (Husinec) se mohli přihlásit i evangelíci z českých vesnic kolem měst Rovno, Dubno v západní části Volyně, připojené po řížské dohodě v r. 1921 k Polsku. Jednalo především o českobratrské rodiny v Michalovce, baptisty v Mirotně a jejich souvěrce v Českém Háji, Dermani, Novostavcích atd. Navrátilci byli v Československu usídlováni na zemědělské půdě získané pozemkovou reformou z r. 1919, postihující především šlechtice z rodů, které nejvíce prosperovaly po Bílé Hoře (kníže Jan Liechtenstein, rodiny Schwarzenbergů, Lobkowiczové, Alois Liechtenstein a další). Pobělohorskí repatrianti byli usídlováni v národnostně smíšeném pohraničí, což mělo přinést posílení tamní české menšiny. K repatriaci se přihlásilo 841 rodin, celkem se jednalo o 4 205 osob, z nichž ovšem byla nakonec repatriována jen malá část.

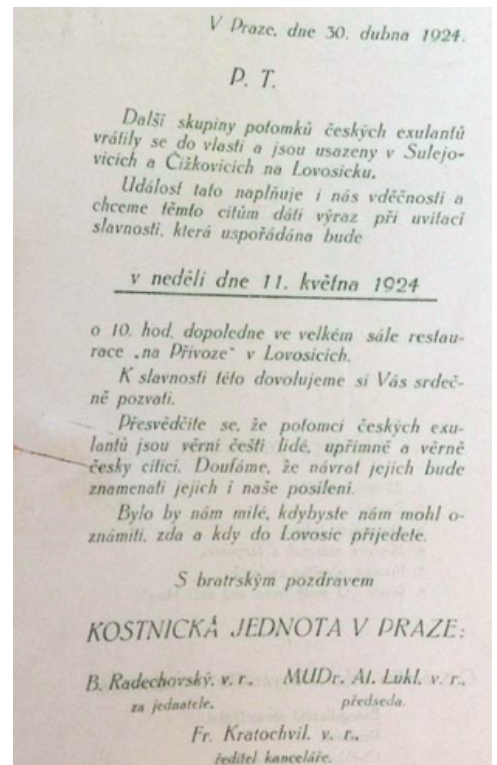
Usídlování proběhlo ve čtyřech vlnách, vždy po roce, v letech 1923 – 1926. Prvá skupina repatriantů v r. 1923 směřovala na severní Moravu. Část z nich odjela v soupravě 28 vagonů již ve středu 27. prosince 1922 ze železniční stanice Lask, nedaleko od Zelova, a na Moravu přijela na Nový rok, v pondělí 1. ledna 1923. Druhá část repatriantů, krajané z Volyně, uvízla na nádraží v Rovně, a do Zábřehu na Moravě dorazila až 27. ledna 1923.

Panství Lovosice, náčrt pozemků vyčleněných pro exulanty v katastrech Sulejovic a Čížkovic. Zdroj: NA Praha.

Státní pozemkový úřad tyto krajany umístil ve Velkém dvoře u Zábřehu, Víkřovicích u Šumperka a Suchdolu nad Odrou. Druhá skupina repatriantů, vypravená v dubnu 1924, směřovala na Lovosicko. Umístění byli v Sulejovicích, Čížkovicích a Šiřejovicích. Třetí skupinu v r. 1925 tvořily rodiny zelovských Čechů z Polska a mirotínští krajané z Volyně. Společný vlak vypravili v pátek 10. dubna z Čenstochové, kam se sjely soupravy s krajany, vypravované z různých nádraží tehdejšího Polska (Lodž, Lask, Rovno, Ivačkov). Zelovští reemigranti se usadili v Encovanech u Litoměřic (panství Lobkowiczů), Mirotníští ve Víkřovicích. Čtvrtý transport v r. 1926 směřoval na Slovensko, konkrétně na Žitný ostrov, do kolonie Miloslavov (resp. Miloslava), založené baptisty, přezvané později na Holůbkov. Do konce roku 1926 reemigrovalo do Československa 117 rodin, celkem 646 osob, pouze malá část (zhruba sedmina) z počtu přihlášených. Celková výměra přidělené půdy činila 1 068 ha, reemigranti se usadili na 92 nově zřízených nebo adaptovaných usedlostech. Organizátorům se nepodařilo vybudovat čistě reemigrantskou osadu Újezd Komenského, zamýšlenou původně na Fulnecku či Lovosicku. Rodiny byly nakonec usazeny roztroušeně na různých místech Československa,

na severní Moravě (Velký dvůr u Zábřehu, Vikýřovice, Suchdol nad Odrou), v Čechách na Lovosicku (Sulejovice, Čížkovice, Siřejovice), a na Litoměřicku (Encovany, Polepy, Třebutičky), na Slovensku v Holúbkove na Žitném ostrově. Osudy navrátilců možno demonstrovat na příkladu reemigrantů usídlených na Lovosicku. Přišli sem v dubnu 1924, tedy na rok přesně před sto lety. Repatriační komise KJ pro ně převzala část schwarzenberských pozemků a v březnu 1924 jeden obytný dům a pět hospodářských budov v Čížkovicích Na Rybníčku. Na Zelený čtvrtek (17. 4. 1924) přijelo 14 rodin a na Bílou sobotu (19. 4. 1924) dalších 14 rodin do železniční stanice Lovosice. Krajané byli slavnostně uvítáni v neděli 11. května 1924 ve velkém sále restaurace Na Přívoze v Lovosicích. Bohužel rekonstrukce příbytků přichystaných pro ně nebyla včas dokončena, a tak byli nouzově ubytováni v Lovosicích, Sulejovicích a Siřejovicích, část z nich i s dobytkem a náradím v panských sušárnách na ovoce. Se skupinou přišli též dělníci, kteří získali zaměstnání v Lovosicích. V následujícím roce 1925 byl v sousedství Čížkovic a Sulejovic osídlen krajaný dvůr v Siřejovicích a na nedaleké Litoměřicko se přistěhovaly dvě reemigrantské rodiny do Encovan, jedna rodina do Polep a tři rodiny do Třebutiček. Celkem přišlo do Čížkovic 9 reemigrantských rodin, což je 63 osob, vzniklo tu 7 reemigrantských hospodářských usedlostí, do Sulejovic 15 rodin, celkem 59 osob, tvořících 8 hospodářských usedlostí, a do Siřejovic 7 rodin, celkem 38 osob, hospodařících na 4 usedlostech. Pokud mluvíme o reemigrantech z Volyně, podařilo se zjistit v archiváliích, že tehdy přišly do Sulejovic z volyňské Michalovky rodiny Hortova, Latislavova, Matysova, Munčinských, Petrákova, Vachulských, Veselských, z Mirotína Mazánkovi a Šebestovi, do Čížkovic z Michalovky Petrákovi, z Mirotína rodina Gargulova, a do Siřejovic Pojmanovi z Mirotína. Krajané přidělené polnosti pečlivě obdělávali, společně vysušili bažinu v Čížkovicích, jejich děti navštěvovaly místní české obecné školy a českou měšťanku v Lovosicích. Skoro všichni exulanti ubytovaní na Lovosicku se zapojili do náboženské pospolitosti evangelického sboru v Třebenicích. Založili pěvecký sbor, v Sulejovicích sdružení mládeže. Do Třebenic za nimi jezdil též farář Bohumil Radechovský, kterého znali z jeho působení v Zelově. Tragicky poznamenal životy krajanů podzim 1938. Všechny jimi dosídlené vesničky na Lovosicku byly podle Mnichovské dohody anektovány Německem. Čeští reemigranti se stali nevídanými obyvateli. Úřadovalo se výlučně německy, české školy byly zrušeny, některé z osídlenců zbavili přidělených polností a nuceně vystěhovali do protektorátu. Po válce se většina krajanů urychleně vrátila na svá hospodář-

Pozvánka na slavnostní přivítání exulantů v restauraci U přívozu v Lovosicích. Zdroj: NA Praha.

ství, a na jaře 1947 setkala s příbuznými a sousedy, kteří nově optovali pro Československo. Společně pak sdíleli osudy ve staronové vlasti. Rodiny českých repatriantů z Volyně z dvacátých let minulého století připomínají dnes snad jen zápisy v omšelých archiváliích, jména na náhrobcích venkovských hřbitůvků, a vzpomínky tradované v nemnoha rodinách. Přesto mají své místo v pestré mozaice našich národních dějin, a tím více v historii krajané.

Text a foto dodal: Jaroslav Moravec

Spolek volyňských Čechů a jejich přátel regionu Šumperk

Vás srdečně zve na společnou návštěvu

ZOO Olomouc,

která proběhne dne

18.05.2024.

Sraz účastníků bude od 8,45 do 9,00 hod. před hlavním vstupem do ZOO. Vstupenky pro děti budou hrazeny spolkem.

Těšíme se na Vás všechny a věříme, že si s námi užijete krásný den ve společnosti roztomilých zvířátek.

Informace na tel. 736408846 – Mgr. Lenka Vlčková

Příspěvky na tisk únor - březen 2024

Region Praha

Ing. Vlasta Chromá 200 Kč, Jiřina Vajnerová 200 Kč, Balladovi a Pithartová 1 000 Kč, Věra Holubeva 50 Kč

Region Cheb

Václav Tengler 250 Kč

Region Rakovník

Josef Krouský 950 Kč

Region Žatec

MUDr. Marie Vokáčová 200 Kč, Marie Štychová 200 Kč, Ph.Mr. Alžběta Solodunová 900 Kč, Mgr. Zdeňka Hamousková 1 000 Kč

Region Šumperk

Alena Kubelová 1 000 Kč

Region Chomutov

Josef Lněniček 300 Kč, Jelínek Vlastimil 300 Kč, Miroslava Fialová 250 Kč.

Region Mariánské Lázně

Lidija Antonjuková 100 Kč

Region Litoměřice

Josef Flandera 250 Kč, Ing. Jaroslav Lachman 300 Kč, Ing Jaroslava Mocová 100 Kč, Mgr. Jana Poláková 200 Kč, Ing. Petr Pánek 1200 Kč, Jiřina Kuklová 100 Kč, Anna Edrová 200 Kč, Lydie Bečvaříková 200 Kč, Jiřina Vacková 150 Kč, Soňa Nováková 500 Kč, ing. Jaroslav Gol 250 Kč, ing. Jiří Bohatec 200 Kč, Jiřina Hribová 200 Kč, Miluše Dvořáková 200 Kč, Dvořáková Irena 200 Kč, Marie Hüberová 200 Kč, Ing. Václav Černohorský 100 Kč, Věra a Jiří Albrechtovi 300 Kč, Anna Švihlíková 200 Kč, Miroslava Klepsová 500 Kč, Dobromila Knobová 200 Kč, Věra Schleisová 100 Kč, Vlastimil Bohatec 200 Kč, Irena Pötschová 200 Kč, Jan Liška 200 Kč, Jaroslav Opočenský 500 Kč, Miroslav Bohatec 100 Kč.

Region Frýdlant

V. Melíšková 500 Kč, Vl. Urban 200 Kč

Region Vyškov

Jiří a Soňa Bačovští 1000 Kč

Region Tachov

Jana Záborská 500 Kč
Anna Glozová 200 Kč
Josef Loukota 1 000 Kč

Region ŽATEC

V dubnu 2024 oslaví 81 let paní **Helena Fořtová** roz. Menzlová z Jezírka, nyní Žatec, 87 let pan **Vladimír Kouřil** z Novokrajeva, nyní Losina, 82 let pan **Bedřich Kovář** z Novosilek, nyní Úlice - Město Touškov, 75 let paní **Anna Lišková** ze Zderaz, nyní Plzeň, 81 let pan **Jaroslav Nový** z Volkova, nyní Ostrov, 89 let pan **Miroslav Tomeš** z Hubína Č., nyní Žatec.

V květnu oslaví narozeniny - 85 let paní **Olga Černá** z Kvasilova, nyní Žatec, 90 let paní **Ludmila Kalašová** z Malinovy, nyní Opočno, 75 let paní **Ing. Jana Malá** roz. Perná z Kvasilova, nyní Liběšice, 86 let pan **Josef Nesvadba** z Omelanštiny, nyní Ústí nad Labem, 92 let paní **Marie Sicolová** z Pokos, nyní Louny, a 70 let paní **Vlasta Staňková** roz. Sivická z Josefin-Stanislavovka.

Do dalších let hodně zdraví, štěstí a spokojenosti přeje Slávka Černá.

Region PRAHA

V dubnu oslaví 85 let paní **Ludmila Fňukalová** z Kupičova, nyní bytem Beroun, 83 let paní **Jiřina Vajnerová** z Libánovky, nyní Nové Strašecí.

V květnu oslaví 80 let pan **Vladimír Martinek** z Selenčina, nyní Brod nad Labem, a 80 let paní **Marie Nečasová** z Mstěšína, nyní Mimoň.

Všem jubilantům srdečně gratulujeme a do dalších let přejeme pevné zdraví.

Region BRNO

V březnu oslavila 93 let paní **Antonie Svatušková** roz. Hyblerová z Vilhemovky, nyní Olbramovice.

V květnu oslaví 97 let pan **Jaroslav Sitar** ze Sienkievičovky, nyní Branišovice, 96 let pan **Alexander Šnajder** z Křemence, nyní Brno, 82 let pan **Vladimír Kačírek** ze Sklíně, nyní Olbramovice.

Všem jubilantům přejeme pevné zdraví a životní pohodu do dalších let. Za region Jan Pavlica.

Region CHOMUTOV

V dubnu oslaví 90 let paní **Libuše Beránková** roz. Hloušková ze Zálesí, bytem Chomutov, 83 let paní **Marie Grulichová** roz. Hnízdová z Moldavy, bytem Droužkovice, 89 let pan **Vlastimil Jelínek** z Michalovky bytem Ondřejov u Pernštejna, 88 let paní **Ing. Darja Nedbálková** z Mělníka, 94 let paní **Zdeňka Vlnatá** roz. Kopecká z Dlouhého Pole, bytem Nová Role, 90 let paní **Marie Žemličková** roz. Svobodová z Moldavy, bytem Kadaň.

V květnu oslaví 84 let paní **Evženie Kovbasjuková** z Oděsy, bytem Chomutov.

Hodně zdraví, štěstí a spokojenosti přeje za region Jaroslav Báča.

Region ŠUMPERK

V dubnu 2024 oslaví 87 let paní **Marie Baxová** z Ostravy, 85 let pan **Vladimír Hajný** ze Šumperka a 85 let paní **Leňa Kašparová** z Rapotína.

V květnu 2024 oslaví 81 let paní **Slavěna Eliášová** ze Šumperka, 64 let paní **Jarmila Kindermannová** z Víkýřovic, 50 let paní **Lenka Sajlerová** ze Svitav a 84 let paní **Vlastislava Soukupová**.

Všem oslavencům blahopřejeme. Za region Dana Pospíšilová.

Region DOMAŽLICE

V měsíci dubnu oslaví krásné 20. narozeniny **Vít Průcha** z Heřmanovy Hutě.

Přejeme hodně štěstí, zdraví, pohody a spokojenosti po celý život. Za region Libuše Průchová.

Region LITOMĚŘICE

V dubnu oslaví 75 let **Mgr. Jan Opočenský** z Boratína, nyní Žitenice, 80 let **Miloslav Bohatec** z Boratína, nyní Litoměřice, **Daniela Zelenková** z Boratína, bytem Litoměřice, 88 let **Soňa Nováková** (Šircová) z Moštěnice, nyní Česká Kamenice.

V květnu oslaví 50 let **Pavel Kopta** z Litoměřic, 75 let **Jiřina Hahndorferová** z Liběšic, 82 let **Dobromila Knobová** z Boratína, nyní Chotiněves, 87 let **Ing. Rostislav Knob** z Bocanovky, nyní Chotiněves, 91 let **Josef Flandera** z Mirohoště, nyní Osek.

Za region Daniela Zelenková, jednatelka.

Region OLOMOUC

V březnu oslavila 87 let paní **Emilie Kuřecová** z Moldavy, nyní bytem M. Albrechtice. V témže měsíci oslavil 75 let pan **Václav Novák**, bytem Nedvězí u Olomouce. Naším členům do příštích let přejeme hodně zdraví a osobní pohodu.

Za region Miroslav Nerad.

Region PODBOŘANY

V dubnu a květnu oslaví 81 let **Antonín Holubička** ze Sofievky, nyní Podbořany, 94 let **Marie Ješkeová** z Kupičova, nyní Chrástřany, 81 let **Emílie Marková** z Dorohostaje, nyní Podbořany, 93 let **Marie Medunová** z Podbořan, 92 let **Emilie Nestarcová** ze Sofievky, nyní Podbořany, 87 let **Rostislav Pelant** z Buršovky, nyní Podbořany, 84 let **Miluše Šlégrová** z Újezdce Českého, nyní Kryry, a 88 let **Jiřina Václavíková** ze Zálesí, nyní Strojetic.

Všem oslavencům, i těm, kteří zde nejsou jmenováni, přejeme vše nejlepší, hlavně hodně zdraví.

Region MORAVSKOSLEZSKÝ

V dubnu slaví paní **Olga Zipsová**, nar. Opava, bytem Sudice u Opavy – 65 let; pan **Jiří Miech**, nar. Vítkov, bytem Nový Jičín – 70 let; důvěrnice členů z Krnova a okolí, paní **Anna Vyhlídalová** – roz. Bačovská, nar. Město Albrechtice, bytem Jindřichov - 75 let, pan **Viktor Maulis**, nar. Hlinsk - Sedmihřany, bytem Osoblaha – 83 let; pan **Jiří Březinský**, nar. Hubín Český, bytem Opava Kateřinky – 83 let; paní **Nonna Brezovská** – roz. Hončíková, nar. Hlinsk, bytem Krnov - 85 let, pan **Josef Skalka**, nar. Veselá, bytem Odry – 86 let; a paní **Božena Frolová** roz. Rošlapilová, nar. Janovka, bytem Hladké Životice - 87 let.

V květnu slaví paní **Dr. Ing. Anna Plchová** roz. Kufová, nar. Krnov, bytem Paskov – 70 let; pan **Josef Křesina**, nar. Květín ČSR, bytem Nový Jičín – 75 let; paní **Ludmila Macenauerová** roz. Jelínková, nar. Hrušvice, bytem Krnov – 85 let; paní **Marie Urbanová** roz. Stehlíková, nar. Zborov, bytem Studénka – 85 let; a paní **Leonida Dolečková** roz. Tamchinová, nar. Malovaná, bytem Nový Jičín - Loučka - 87 let.

Všem jubilantům přejeme dny plné hlavně zdraví, vitality, pohody, radosti, spokojenosti a také štěstí. Za region přeje Dáša Dohnáková a Jana Hiršová.

Region TACHOV

V lednu 2024 oslavili narozeniny - 89 let paní **Libuše Jarešová** z Olšanky, nyní z Olbramova, pan **Josef Loukota** z Kopče 84 let, nyní bytem v Kozolupech, 75 let oslavila paní **Ludmila Kalčíková** z Olšanky nyní bytem v Boru u Tachova, a 96. narozeniny oslavil nový člen pan **Oldřich Struček** pocházející z Antonovky, nyní bytem v Tachově.

Všem jubilantům dodatečně srdečně gratulujeme.

V dubnu oslaví 90 let pan **Vladimír Končický** z Českého Straklova, nyní bytem Třemešné - gratulujeme. V květnu oslaví 97 let paní **Anna Glosová** z Olšanky, nyní bytem v Tachově. 87. narozeniny oslaví také paní **Naděžda Petrášová** z Olšanky a stejně se tam narodil pan **Josef Bureš**, který bydlí v Milíkově a oslaví 84 let. Stejně číslo si bude připomínat paní **Věra Pašková** z Holovně, nyní bytem v Tachově. 65 let oslaví předsedkyně našeho regionu - paní **Květa Vachudová** z Rajhorodoku, nyní bytem Dobřív - gratulujeme!

Všem jmenovaným jubilantům, přejeme do dalších let pevné zdraví, štěstí a rodinou pohodu.

Za region Tachov Květoslava Vachudová, Božena Semecká a Jana Barvíková.

Region VYŠKOV

V květnu oslaví 75 let **Krejčířová Květoslava** roz. Obhlídalová bytem Dražovice. Oslavenkyni přejeme všechno nejlepší, hodně štěstí a zdraví.

NAŠE ŘADY OPUSTILI

Region MORAVSKOSLEZSKÝ

V březnu nás ve věku 87 let opustil dlouholetý člen od roku 1992, pan **Stanislav Kopecký** z Hladkých Živic. Vzpomínáme na něj jako na pracovitého, srdečného, přátelského a veselého člověka s krásným úsměvem na tváři, který jej zdobil stále, a to i v pokročilém věku.

Upřímnou soustrast za region projevují Dagmar Dohnáková a Jana Hiršová.

Region LITOMĚŘICE

Ve věku 95 let zemřel nejstarší člen našeho regionu pan **Jan Doležal** z Lucka, posledně bytem v Litoměřicích-Pokraticích.

Upřímnou soustrast rodině vyjadřuje Daniela Zelenková, jednatelka.

Upozornění! Název konta: Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel, Praha č. ú.: 252001907/0300 Československá obchodní banka a.s., Poštovní spořitelna, Rožtýlská 1, 225 95 Praha. Prosíme, abyste neupomínali zveřejnění dárků a darů, zveřejňujeme je až po obdržení účetního dokladu. Peněžní dary neposílejte na adresu šéfredaktora. Změny v evidenci členství, adres, přihlášky nových členů, ukončení členství a dotazy zasílejte zásadně na adresu Marie Nečasová, Podhájek 68/V, 471 24 Mimoň, tel: 728 351 726, e-mail: m.necasova@seznam.cz. Děkujeme.

Vydává Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel pro potřebu svých členů. Za obsahovou náplň odpovídají autoři příspěvků. Vychází jako občasník. Na obálce a na straně 2 jsou použity obrázky z fotobanky Canva. Číslo vydání 2/2024. Šéfredaktorka: E. Šebesta Langpaulová. Příspěvky nejsou honorované, nevyžádané rukopisy se nevracejí. Příspěvky zasílejte na e-mailovou adresu: zpravodajscvp@seznam.cz nebo na E. Šebestová, Na Hůrce 248, 439 82 Vrutek. Tiskne: MH Tisk, Bubenská 43, 170 00 Praha 7 Holešovice. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod ev. č.: MK ČR E 5901. Termín pro zaslání příspěvků do č. 3/2024 je 24. 5. 2024. www.scvp.eu. Toto číslo vyšlo 12. dubna 2024. Číslo 3/2024 vyjde v červnu.